

Üstün Yetenekliler E?itimine ?li?kin Alg? Ölçe?i (ÜYAÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üstün Yetenekliler E?itimine ?li?kin Alg? Ölçe?i (ÜYAÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32319>

Özet

Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Algı Ölçeği (ÜYAÖ), Hasan Said Tortop ve Merve Sarar tarafından 2018 yılında adaptasyon çalışması yapılarak Türkçeye kazandırılmış bir ölçme aracıdır. Ölçek, bireylerin **üstün yeteneklilik** kavramına, üstün yetenekli bireylerin özelliklerine, tanılanma süreçlerine ve özel eğitim programlarına dair sahip oldukları algıları ve tutumları ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 25 maddeden ve dört alt boyuttan oluşan ÜYAÖ, 5'li Likert ölçeği formatında derecelendirilmiştir. Ölçeğin psikometrik özellikleri, yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alfa: .98) ve kabul edilebilir uyum indeksleri ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Üstün Yeteneklilik, Algı Ölçeği, Özel Eğitim, ÜYAÖ, Adaptasyon, Psikometrik Özellikler, Likert Ölçeği, Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Yazarlar

Hasan Said Tortop, Merve Sarar

Amaç

Ölçeğin temel amacı, eğitimciler, ebeveynler veya ilgili paydaşlar gibi çeşitli grupların **üstün yetenekliler eğitimi** hakkındaki mevcut algılarını ve inançlarını sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Bu algılar, eğitim politikalarını ve uygulamalarını geliştirmesi açısından kritik öneme sahiptir.

ÜYAÖ, dört ana alt boyutta toplanan maddeler aracılığıyla, katılımcıların üstün yetenekliliğin doğasına, tanılanma yöntemlerinin yeterliliğine ve bu bireyler için sunulan eğitim programlarının gerekliliğine yönelik düşüncelerini nicel olarak belirlemeye hizmet eder. Böylece, alanda mevcut bilgi boşlukları veya yanlış inanışlar tespit edilebilir.

Yapı

Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Algı Ölçeği (ÜYAÖ), 25 maddeden oluşmakta ve dört temel alt boyutu ölçmektedir. Bu alt boyutlar, üstün yetenekliliğe dair algıların çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır:

Üstün Yeteneklilik Kavramı (5 Madde): Bireylerin üstün yetenekliliğin yaygınlığına ve doğasına dair genel inançların ölçer (Örnek madde: Üstün yeteneklilik bütün çocuklarda görülen bir şeydir).

Üstün Yeteneklilik Özellikleri (9 Madde): Üstün yetenekli çocukların gelişimsel özelliklerine ve

heterokronik gelişim gösterip göstermediklerine dair algılar? değerlendirir (Örnek madde: Üstün yetenekli çocuklar sosyo-duygusal, zihinsel ve kas gelişimleri eş zamanlı? değildir).

Üstün Yetenekliliğin Tanımlanması (6 Madde): Do?ru tanımlama yöntemlerine ilişkin görüşleri inceler, özellikle geleneksel **IQ testleri** gibi araçların merkezi rolüne odaklanır (Örnek madde: Üstün yetenekliliği do?ru ve tam olarak tanımlamanın yolu, IQ testleri gibi geleneksel değerlendirme araçların? kullanmak olmalıdır).

Eğitim Programı (5 Madde): Üstün yetenekli öğrenciler için özel eğitim programlarının zorunlulu?u ve etkinliği hakkındaki inançların ölçer (Örnek madde: Üstün yetenekli çocuklar kendileri için özel eğitim programları olmadan da başarılı? olurlar).

Geçerlik

Ölçeğin yapı? geçerliliği, bir Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanarak test edilmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin dört faktörlü yapı?ının teorik modele uygunlu?unu değerlendirmek için çe?itli uyum indeksleri sunmuştur.

Elde edilen uyum indeksi değerleri şunlardır: $\chi^2=1104.5$, serbestlik derecesi (df)=425, $p=.000$. Diğer önemli uyum indeksleri ise şunlardır: RMSEA, 0.071; χ^2/df oranı, 2.59; NFI=.60; CFI=.70; GFI=.81; PCLOSE= .000. χ^2/df oranının 2.59 olması kabul edilebilir sonuçları arasında yer almakla birlikte, CFI ve NFI gibi uyum indekslerinin düşük (.70 ve .60) olması, modelin mükemmel bir uyum sergilemediğini, ancak adaptasyon bağlamında kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Güvenilirlik

ÜYAÖ'nün iç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) .98 olarak hesaplanmıştır.

Bu değer, psikometrik açıdan mükemmel yakın bir düzeyde iç tutarlılık?ı işaret etmektedir. Genellikle .70 ve üzeri değerler kabul edilebilir sayılırken, .98 gibi yüksek bir katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapı?ı ölçme konusunda son derece tutarlı olduğunu ve güvenilirliğin arzu edilen en üst düzeye ulaştığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin orijinal yapı?ının Türkçe örneklemede doğrulanması amacıyla Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA, ölçeğin 25 madde ve 4 alt boyuttan oluşan teorik yapı?ını desteklemektedir.

DFA sonuçları, modelin genel olarak kabul edilebilir bir uyum sergilediğini göstermekle birlikte (RMSEA: 0.071, χ^2/df : 2.59), özellikle NFI ve CFI değerleri, modelin bazı modifikasyonlara açık

olabilece?ini dü?ündürmektedir. Ancak adaptasyon çal??mas?n?n amac? do?rultusunda, elde edilen bu dört faktörlü yap? (Kavram, Özellikler, Tan?lama, E?itim Program?), üstün yetenekliler e?itimine ili?kin alg?y? ölçmek için geçerli bir temel sa?lamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kendi kendine raporlama (Self-Report), 25 madde ve 4 alt boyut.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üstün yetenekliler e?itimi ile ili?kili bireyler (Ö?retmenler, ebeveynler, üniversite öğrencileri veya genel kamuoyu).

Ya? Grubu: Yeti?kinler ve e?itim alan?nda çal??anlar.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal adaptasyon çal??mas?, özellikle e?itim alan?ndaki payda?lar? hedef alm??tır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçe?i (1= Hiç kat?lm?yorum - 5= Tamamen kat?l?yorum). Yüksek puanlar, üstün yetenekliler e?itimine ili?kin olumlu alg?lar? i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Üstün Yeteneklilik E?itimi, Alg?, Cronbach Alfa, Yap?sal E?itlik Modellemesi, Psikometri, Türkiye.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanan kaynakta mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresi: hasantortop@aydin.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Hasan Said Tortop

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2018 (Adaptasyon ve Yay?n Y?I?).

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik çal??malarda kullan?m için genellikle yazar?n iznine tabidir. ?leti?im bilgileri mevcuttur.

PDF Eri?imi: Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: [ustun-](http://ustun-tr-scales.arabpsychology.com)

[yetenekliler-egitimine-iliskin-algi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Tortop, H. S. ve Sarar, M. (2018). Üstün Yetenekliler E?itimine ?li?kin Bilgi Testi geli?tirme ve Alg? Ölçe?i adaptasyon çal??mas?. *Üstün Zeka?lar E?itimi ve Yarat?c?l?k Dergisi*, 5(1), 67-89, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgedc/issue/40757/441518>.

Üstün Yetenekliler E?itimine ?li?kin Alg? Ölçe?i (ÜYAÖ) Maddeleri

Ölçek Derecelendirmesi: 5'li Likert (1= hiç kat?lm?yorum - 5= tamamen kat?l?yorum)

ÜYAÖ, toplam 25 madde ve 4 alt boyuttan olu?maktadır:

Üstün Yeteneklilik Kavram? (5 Madde):

Örnek Madde: Üstün yeteneklilik bütün çocuklarda görülen bir ?eydir.

Üstün Yeteneklilik Özellikleri (9 Madde):

Örnek Madde: Üstün yetenekli çocuklar sosyo-duygusal, zihinsel ve kas geli?imleri e? zamanl? de?ildir.

Üstün Yeteneklili?in Tan?lanmas? (6 Madde):

Örnek Madde: Üstün yeteneklili?i do?ru ve tam olarak tan?laman?n yolu, IQ testleri gibi geleneksel de?erlendirme araçlar?n? kullanmak olmal?d?r.

E?itim Program? (5 Madde):

Örnek Madde: Üstün yetenekli çocuklar kendileri için özel e?itim programlar? olmadan da ba?ar?l? olurlar.